UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

25 päivänä marraskuuta 2010 *

Asiassa C-47/09,

jossa on kyse EY 226 artiklaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 30.1.2009,

Euroopan komissio, asiamiehinään F. Clotuche-Duvieusart ja D. Nardi, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Italian tasavalta, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato P. Gentili, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Tizzano sekä tuomarit J.-J. Kasel, M. Ilešič, E. Levits ja M. Berger (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: Y. Bot,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 10.6.2010 pidetyssä istunnossa esitetyn,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan komissio vaatii kanteellaan unionin tuomioistuinta toteamaan, että Italian tasavalta ei ole noudattanut elintarvikkeena käytettävistä kaakao- ja suklaatuotteista 23.6.2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/36/EY (EYVL

L 197, s. 19) 3 artiklan 5 alakohtaan eikä direktiivin 2000/36 3 artiklan ja myytäväksi tarkoitettujen elintarvikkeiden merkintöjä, esillepanoa ja mainontaa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 20.3.2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/13/EY (EYVL L 109, s. 29) 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan säännöksiin yhdessä tarkasteltuina perustuvia velvoitteitaan, koska se on säätänyt mahdollisuudesta täydentää adjektiivilla ”puhdas” tai ilmaisulla ”puhdas suklaa” sellaisten suklaatuotteiden pakkausmerkintöjä, jotka eivät sisällä muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

2 Kaakao- ja suklaatuotteiden pakkausmerkintöjä säännellään horisontaalisella direktiivillä eli direktiivillä 2000/13 ja vertikaalisella tai alakohtaisella direktiivillä eli direktiivillä 2000/36, joka on erityislaki suhteessa direktiiviin 2000/13.

Direktiivi 2000/36

3 Direktiivin 2000/36 tarkoituksena on luoda yhteiset säännöt, jotka koskevat muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin lisäämistä kaakao- ja suklaatuotteisiin, ja yhdenmukaistaa myyntinimitykset.

4 Direktiivin 2000/36 johdanto-osan viidennessä, kuudennessa, yhdeksännessä ja kymmenennessä perustelukappaleessa säädetään muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin käytöstä seuraavaa:

”5) Tietyissä jäsenvaltioissa on sallittua lisätä suklaatuotteisiin muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita enintään viiteen prosenttiin asti.

6) Tiettyjen muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin lisääminen suklaatuotteisiin enintään viiteen prosenttiin asti olisi sallittava kaikissa jäsenvaltioissa. Tällaisten kasvirasvojen olisi oltava kaakaovoita vastaavia, ja ne olisi sen vuoksi määriteltävä teknisin ja tieteellisin perustein.

– –

9) Kuluttajille olisi ainesluettelon lisäksi taattava oikean, neutraalin ja objektiivisen tiedon saanti silloin, kun suklaatuotteisiin on lisätty muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita.

10) Toisaalta direktiivissä 79/112/ETY ei suljeta pois sellaista suklaatuotteiden merkintää, jonka mukaan tuotteeseen ei ole lisätty muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita edellyttäen, että tieto on oikea, neutraali ja objektiivinen eikä johda kuluttajaa harhaan."

5 Myyntinimityksistä direktiivin 2000/36 johdanto-osan seitsemännessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"Sisämarkkinoiden yhtenäisyyden takaamiseksi on kaikkien tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvien suklaatuotteiden voitava liikkua vapaasti yhteisössä tämän direktiivin liitteen I määräysten mukaisin myyntinimityksin."

6 Mainitun direktiivin 2 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Liitteessä II määriteltyjä ja siinä lueteltuja muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita voidaan lisätä liitteessä I olevan A jakson 3, 4, 5, 6, 8 ja 9 kohdassa määriteltyihin suklaatuotteisiin. Tämän lisäyksen osuus saa kaakaovoin vähimmäispitoisuutta tai kaakaokuiva-aineen kokonaismäärää alentamatta olla enintään 5 prosenttia lopullisesta

tuotteesta, jonka kokonaispainosta on ensin vähennetty liitteessä I olevan B jakson mukaisesti käytetyt muut syötävät aineet.

2. Suklaatuotteita, jotka 1 kohdan mukaisesti sisältävät muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita, voidaan pitää kaupan kaikissa jäsenvaltioissa edellyttäen, että niiden 3 artiklassa säädettyjä merkintöjä täydennetään näkyvällä ja helposti luettavalla maininnalla: 'sisältää kaakaovoin lisäksi muita kasvirasvoja'. Maininnan on oltava samassa näkökentässä kuin ainesosaluettelo, siitä selvästi erillään, vähintään yhtä suurella tekstillä, lihavoituna ja myyntinimikkeen läheisyydessä; tämän vaatimuksen estämättä myyntinimike voi esiintyä myös muualla."

7 Direktiivin 2000/36 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Direktiiviä 79/112/ETY sovelletaan liitteessä I määriteltyihin tuotteisiin seuraavin edellytyksin:

1) Liitteessä I luetellut myyntinimitykset on varattava ainoastaan liitteessä tarkoitetuille tuotteille, ja nimityksiä on käytettävä kaupassa osoittamaan näitä tuotteita.

– –

5) Liitteessä I tarkoitettuja myyntinimityksiä 'suklaa', 'maitosuklaa' ja 'kuorrutesuklaa' voidaan täydentää tiedoilla tai kuvauksilla, jotka liittyvät laatuvaatimuksiin, jos tuotteet sisältävät seuraavat pitoisuudet:

– suklaassa kaakaokuiva-aineen kokonaispitoisuus on vähintään 43 prosenttia, mistä vähintään 26 prosenttia on kaakaovoita,

– maitosuklaassa kaakaokuiva-aineen kokonaispitoisuus on vähintään 30 prosenttia ja siinä on vähintään 18 prosenttia maidon kuiva-ainetta, joka on saatu kuivaamalla osittain tai kokonaan täysmaitoa, osittain tai kokonaan kuorittua maitoa tai kermaa taikka osittain tai kokonaan kuivatusta kermasta, voista tai maitorasvasta siten, että maidon kuiva-aineesta vähintään 4,5 prosenttia on maitorasvaa,

– kuorrutesuklaassa rasvattoman kaakaokuiva-aineen pitoisuus on vähintään 16 prosenttia."

8 Direktiivin 2000/36 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltiot eivät saa antaa liitteessä I tarkoitettujen tuotteiden osalta sellaisia kansallisia säännöksiä, joista ei säädetä tässä direktiivissä."

Direktiivi 2000/13

9 Kuluttajalle myytäväksi tarkoitettujen elintarvikkeiden merkintöjä, esillepanoa ja mainontaa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 18.12.1978 annettu neuvoston direktiivi 79/112/ETY (EYVL 1979, L 33, s. 1) on kumottu ja korvattu direktiivillä 2000/13. Viittaukset kumottuun direktiiviin on siis ymmärrettävä viittauksiksi direktiiviin 2000/13.

10 Direktiivin 2000/13 2 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Merkinnät ja tavat, joilla ne on tehty, eivät saa:

a) olla omiaan johtamaan ostajaa harhaan, erityisesti:

i) elintarvikkeen ominaispiirteiden osalta ja erityisesti sen luonteen, yksilöllisyyden, ominaisuuksien, koostumuksen, määrän, säilyvyyden, alkuperän, valmistus- tai tuotantomenetelmän osalta;

ii) liittämällä elintarvikkeeseen vaikutuksia tai ominaisuuksia, joita sillä ei ole;

iii) esittämällä elintarvikkeella olevan erityisiä ominaisuuksia, kun tosiasiassa kaikilla samanlaisilla elintarvikkeilla on sellaisia ominaisuuksia;

b) jollei luonnon kivennäisvesiä ja erityisravintoa koskevista yhteisön säännöksistä muuta johdu, esittää, että elintarvikkeeseen liittyy ihmisen sairauksia ennalta ehkäiseviä, hoitavia tai parantavia ominaisuuksia tai viitata sellaisiin ominaisuuksiin."

Kansallinen oikeus

11 Italian kuulumisesta Euroopan yhteisöihin johtuvien velvoitteiden täytäntöönpanoon liittyvistä säännöksistä 1.3.2002 annetun lain nro 39 – Euroopan yhteisöjä koskeva laki 2001 (GURI, Supplemento ordinario nro 72, 26.3.2002; jäljempänä laki nro 39/2002) 28 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

"Elintarvikkeena käytettävistä kaakao- ja suklaatuotteista annetun direktiivin 2000/36/EY täytäntöönpano

Elintarvikkeena käytettävistä kaakao- ja suklaatuotteista 23.6.2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/36/EY täytäntöönpanossa

noudatetaan seuraavia periaatteita ja johtoajatuksia:

a) taataan se, että kaakao- ja suklaatuotteiden pakkausmerkinnät eivät ainoastaan takaa avoimuutta vaan että niissä on myös tieto siitä, onko tavara tuotettu lisäämällä muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita vai käyttämällä yksinomaan kaakaovoita; ensin mainitussa tilanteessa pakkausmerkintöihin on sisällyttävä mainin-ta 'suklaa', kun taas jälkimmäisessä tilanteessa voidaan käyttää mainintaa 'puhdas suklaa';

b) määritetään laatusertifiointi tyypillisille tuotteille, joissa suklaan valmistuksessa käytetään yksinomaan kaakaovoita."

12 Elintarvikkeena käytettävistä kaakao- ja suklaatuotteista annetun direktiivin 2000/36/EY täytäntöönpanosta 12.6.2003 annetun asetuksen (decreto legislativo) nro 178 (GURI nro 165, 18.7.2003; jäljempänä asetus nro 178/2003) 6 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

"Maininnan 'puhdas suklaa' käyttö

Liitteessä I olevissa 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ja 10 kohdassa tarkoitettujen suklaatuotteiden, jotka eivät sisällä muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita lukuun ottamatta täytettä, joka ei muodostu kaakao- ja suklaatuotteista, pakkausmerkintöihin voi sisältyä sana 'puhdas'

yhdistettynä sanaan ’suklaa’ liitteessä I säädettyihin myyntinimityksiin lisättynä tai sisällytettynä tai maininta ’puhdas suklaa’ muualla pakkausmerkinnöissä.”

13 Mainitun asetuksen 7 §:n 8 momentissa säädetään seuraavaa:

”Seuraamusmaksut

Jokainen, joka käyttää sanaa ’puhdas’ yhdistettynä sanaan ’suklaa’ sellaisten liitteessä I olevissa 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ja 10 kohdassa tarkoitettujen tuotteiden pakkausmerkinnöissä, jotka sisältävät muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita lukuun ottamatta täytettä, joka ei muodostu kaakao- ja suklaatuotteista, voidaan tuomita 3000–8000 euron suuruiseen hallinnolliseen seuraamusmaksuun.”

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

14 Komissio kiinnitti 22.3.2004 päivätyllä kirjeellä Italian viranomaisten huomiota siihen, että laki nro 39/2002 ja asetus nro 178/2003 olivat ristiriidassa direktiivien 2000/13 ja 2000/36 kanssa. Italian viranomaiset vastasivat 23.4.2004 kauppa- ja teollisuusministeriön kirjeellä.

15 Koska tämä vastaus ei tyydyttänyt komissiota, se aloitti EY 226 artiklassa määrätyn jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn ja osoitti siis 13.10.2004 Italian tasavallalle virallisen huomautuksen.

16 Koska Italian viranomaiset eivät vastanneet kyseiseen huomautukseen, komissio antoi 5.7.2005 perustellun lausunnon, jossa se kehotti tätä jäsenvaltiota toteuttamaan mainitun lausunnon noudattamisen edellyttämät toimenpiteet kahden kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta.

17 Vastauksena Italian viranomaiset ilmoittivat 21.10.2005 ja 4.11.2005 päivätyillä kirjeillä aikeestaan muuttaa asetuksen nro 178/2003 6 ja 7 §:ää ja pyysivät tällä perusteella esillä olevan menettelyn päättämistä.

18 Koska komissio totesi, että myöhemmästä kirjeenvaihdosta huolimatta tilanne ei ollut muuttunut, se päätti nostaa nyt käsiteltävänä olevan kanteen.

Kanne

Asianosaisten lausumat

19 Komissio tuo esiin, että kun Italian säännöstössä on lain nro 39/2002 28 §:n 1 momentilla ja asetuksen nro 178/2003 6 §:llä annettu mahdollisuus täydentää adjektiivilla ”puhdas” tai maininnalla ”puhdas suklaa” suklaatuotteiden pakkausmerkintöjä ja tarkemmin sanottuna mainitun asetuksen liitteessä I säädettyjä myyntinimityksiä tuotteille, jotka eivät sisällä muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita, kyseisellä säännöstöllä on otettu käyttöön suklaatuotteita koskeva lisänimitys, jonka mukaan kyseisiä tuotteita voidaan pitää ”puhtaina” tai ”epäpuhtaina”. Mainittu erottelu rikkoo direktiivin 2000/36 3 artiklan 1 ja 5 alakohtaa ja on vastoin yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, jossa on todettu, että suklaatuotteet, joissa on enintään viisi prosenttia tiettyjä kasvirasvoja, ovat luonteeltaan samoja (asia C-14/00, komissio v. Italia, tuomio 16.1.2003, Kok., s. I-513, 87 kohta).

20 Komissio muistuttaa siitä, että muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin käyttö on tarkasti säänneltyä. Mainittu käyttö ei rajoitu pelkästään kuuteen aineeseen, jotka on mainittu direktiivin 2000/36 liitteen II tyhjentävässä luettelossa, vaan niiden lisäys voi lisäksi myös olla enintään viisi prosenttia lopputuotteesta. Kuten kyseisen direktiivin johdanto-osan yhdeksännessä perustelukappaleessa edellytetään, kasvirasvojen käyttöä koskevan tiedon on oltava oikea, neutraali ja objektiivinen eikä se saa johtaa kuluttajaa harhaan. Näin ollen mainitun direktiivin 2 artiklan 2 kohdassa säädetään, että maininnan ”sisältää kaakaovoin lisäksi muita kasvirasvoja” on oltava myyntinimityksen ”läheisyydessä” eikä itse myyntinimityksessä. Yhteisön lainsäätäjä on tarkoittanut

ilmoittaa kuluttajalle siitä, onko suklaatuotteessa muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita vai ei, pakkausmerkinnöillä eikä käyttämällä eri myyntinimitystä.

21 Komissio toteaa, että Italian säännöstöllä tehty erottelu on keskivertokuluttajan kannalta kaksinkertaisesti harhaanjohtava. Komissio katsoo nimittäin, että adjektiivin ”puhdas” käyttäminen ei ole oikeaa, neutraalia eikä objektiivista ja että se on siis sellaisenaan harhaanjohtavaa.

22 Ensinnäkin sana ”puhdas” liittää komission mukaan automaattisesti negatiivisen mielleyhtymän tuotteeseen, jossa tätä mainintaa ei ole.

23 Lisäksi se, että on luotu kaksi suklaatuotteiden ryhmää, vaikka laissa säädetään vain yhdestä, on komission mukaan omiaan johtamaan kuluttajaa harhaan, koska se saa kuluttajan uskomaan, että on olemassa kahdenlaista suklaata.

24 Lopuksi mainin ta ”puhdas suklaa” ei ole komission mielestä riittävän selvä ilmoittamaan kuluttajalle siitä, että kyseessä oleva suklaa sisältää vain kaakaovoita eikä siihen ole lisätty muita kasvirasvoja.

25 Italian tasavalta ei kiistä sitä, että direktiivin 2000/36 liitteessä I tarkoitetut myyntinimitykset ovat sitovia ja että ne on lueteltu tyhjentävästi. Se tuo kuitenkin esiin sen, ettei myyntinimitys ole pakkausmerkintöjen ainoa sisältö. On selvää, että jäsenvaltiot voivat lisätä pakkausmerkintöihin muita mainintoja erityisesti siinä tarkoituksessa,

että kuluttajille ilmoitetaan, ettei ole käytetty mitään muuta rasvaa kuin kaakaovoita. Pakkausmerkintöihin on siis Italian tasavallan mukaan mahdollista lisätä kaikki tiedot, jotka eivät aiheuta sekaannusta myyntinimityksen suhteen, jonka on pysyttävä sellaisena kuin mainitussa liitteessä I.

26 Italian lainsäätäjä ei ole halunnut ottaa käyttöön uutta myyntinimitystä eikä laatuvaatimusta koskevaa tietoa, joka perustuu kaakaovoin yksinomaiseen käyttöön eikä vaadittua vähimmäispitoisuutta suurempaan kaakaopitoisuuteen. Adjektiiviin ”puhdas” ei liity laatuun perustuvaa mielleyhtymää, vaan se on puhtaasti kuvaileva. Näin ollen sen tarkoituksena on vain ilmoittaa kyseessä olevan tuotteen koostumus ottamatta ennakolta kantaa siihen, onko sen laatu korkeampi vai ei. Asetuksen nro 178/2003 6 § on siis Italian tasavallan mielestä direktiivin 2000/36 3 artiklan 1 ja 5 alakohdan mukainen.

27 Italian tasavalta väittää, että adjektiivin ”puhdas” lisäämisen tarkoituksena on ilmoittaa, että käytetty kasvirasva on yksinomaan kaakaovoita eikä mitään muuta. Tämä selittää sen, että adjektiivin ”puhdas” lisääminen myyntinimitykseen ei vaikuta kyseiseen nimitykseen, joka pysyy muuttumattomana. Tästä syystä ei voida väittää, että olisi otettu käyttöön uusi nimitys, josta ei säädetä direktiivin 2000/36 liitteessä I.

28 Italian tasavalta tuo esiin, että ilmaisu ”puhdas suklaa” on vain kuvaileva, koska siinä ainoastaan annetaan kuluttajalle tietoa ja tämä tieto on sellaista, johon kuluttajalla on direktiivin 2000/36 ja 2000/13 johdanto-osien kymmenennen perustelukappaleen mukaan oikeus. Tämän tiedon perusteella kuluttaja päättää sitten vapaasti siitä tuotteesta, jonka hän mieluiten ostaa. Tilanteessa, jossa kuluttaja on täysin tietoinen siitä, että suklaatuotteissa voi olla muitakin kasvirasvoja kuin kaakaovoita, tämäntyyppiset

maininnat mielletään nimenomaan tiedoiksi, jotka koskevat sitä, onko tuotteessa näitä kasvirasvoja vai ei.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

Kanneperuste, joka perustuu direktiivin 2000/36 3 artiklan 1 alakohtaan ja direktiivin 2000/13 2 artiklan 1 kohdan a alakohtaan perustuvien velvoitteiden noudattamatta jättämiseen

29 Direktiivin 2000/36 3 artiklan 1 alakohtaan ja direktiivin 2000/13 2 artiklan 1 kohdan a alakohtaan perustuvien velvoitteiden noudattamatta jättämisestä on aluksi todettava, kuten komissio on huomauttanut, että direktiivin 2000/36 3 artiklalla on sisämarkkinoiden yhtenäisyyden takaamiseksi täysin yhdenmukaistettu elintarvikkeena käytettävien kaakao- ja suklaatuotteiden myyntinimitykset. Direktiivin 2000/36 liitteessä I säädetyt myyntinimitykset ovat kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 alakohdan mukaan sekä sitovia että varatut mainitussa liitteessä luetelluille tuotteille. Laatua koskevien adjektiivien lisääminen edellyttää, että direktiivin 2000/36 3 artiklan 5 alakohdassa säädettyjä erityisedellytyksiä noudatetaan. Mainitun direktiivin 4 artiklassa säädetään lisäksi, että jäsenvaltiot eivät saa antaa mainitussa liitteessä I tarkoitettujen tuotteiden osalta sellaisia kansallisia säännöksiä, joista ei säädetä itse direktiivissä 2000/36. Näin ollen suklaatuotteiden myyntinimitykset on täysin yhdenmukaistettu kyseisen direktiivin 3 artiklalla, jonka pakottavaa luonnetta Italian tasavalta ei sitä paitsi ole milloinkaan kiistänyt.

30 Myös mainitun direktiivin lainsäädäntöhistoria tukee tätä tulkintaa. Elintarvikkeena käytettäviä kaakao- ja suklaatuotteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 24.7.1973 annetun neuvoston direktiivin 73/241/ETY (EYVL L 228, s. 23) johdanto-osan seitsemännessä perustelukappaleessa todetaan, että ”muidenkin kasvisrasvojen kuin kaakaovoin käyttö suklaatuotteissa sallitaan tietyissä jäsenvaltioissa, ja tätä mahdollisuutta käytetään laajalti; tällä hetkellä ei kuitenkaan voida tehdä päätöstä näiden rasvojen käytön laajentamisen mahdollisuuksista ja muodoista koko yhteisössä, koska tällä hetkellä saatavilla olevat taloudelliset ja tekniset tiedot eivät ole riittäviä lopullisen kannan hyväksymiseksi; tilannetta on sen vuoksi tarkasteltava uudelleen tulevan kehityksen näkökulmasta”.

31 Kun otettiin huomioon jäsenvaltioiden säännöstöjen väliset eroavuudet, yhteisön lainsäätäjä ei voinut siis direktiivin 73/241 antamishetkellä hyväksyä lopullista kantaa siihen, miten muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin käyttö suklaatuotteissa vaikuttaa nimityksiin tai pakkausmerkintöihin. Euroopan unionin neuvosto otti näin ollen muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin käytön osalta käyttöön vain väliaikaisen järjestelmän, jota oli tarkoitus mainitun direktiivin 14 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti tarkistaa kolmen vuoden pituisen määräajan päättyessä.

32 Yhteisön lainsäätäjä sääti direktiivillä 2000/36, että korvaavien kasvirasvojen lisääminen ei johda siihen, että näistä tuotteista olisi käytettävä eri nimityksiä, vaan siihen, että pakkausmerkinnöissä on annettava lisätietoja. Niiden suklaatuotteiden osalta, joihin on lisätty muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita, direktiivin 2000/36 2 artiklassa, kun sitä luetaan kyseisen direktiivin johdanto-osan yhdeksännen perustelukappaleen valossa, taataan kuluttajalle oikean, neutraalin ja objektiivisen tiedon saanti kyseessä

olevasta tuotteesta mainitun tuotteen ainesluettelon lisäksi ilmauksella ”sisältää kaakaovoin lisäksi muita kasvirasvoja”.

33 Tältä osin direktiivin 2000/36 johdanto-osan kymmenennessä perustelukappaleessa todetaan, että pakkausmerkinnöissä voidaan ilmoittaa, ettei tuotteeseen ole lisätty muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita, edellyttäen, että tieto on oikea, neutraali ja objektiivinen eikä johda kuluttajaa harhaan, mutta siinä ei vaadita minkään tietyn mainoinnan käyttöä.

34 Sen arvioinnista, onko Italian säännöstö sopusoinnussa direktiivin 2000/36 säännösten kanssa, sellaisina kuin ne on palautettu mieliin ja asetettu asiayhteyteensä, on todettava ensinnäkin, että asetuksen nro 178/2003 6 §:ssä säädetään, että tiettyjen suklaatuotteiden, jotka eivät sisällä muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita, pakkausmerkintöihin voi sisältyä sana ”puhdas” liitettynä sanaan ”suklaa” myyntinimitykseen lisättynä tai sisällytettynä. Jos sanojen ”maito” tai ”valkoinen” tai ”täyte” lisäämistä sanaan ”suklaa” on pidettävä uusina myyntinimityksinä, näin on myös, kun on kyse sanan ”puhdas” lisäämisestä.

35 On kuitenkin todettava, että direktiivissä 2000/36 ei säädetä myyntinimityksestä ”puhdas suklaa” eikä siitä, että kansallinen lainsäätäjä voisi ottaa käyttöön mainitun nimityksen.

36 Kun asetuksen nro 178/2003 6 §:ssä on sallittu tällainen myyntinimityksen muuttaminen, se on näin ollen direktiivin 2000/36 3 artiklan 1 alakohdalla ja

mainitun direktiivin 4 artiklalla luodun sitovan ja tyhjentävän myyntinimitysjärjestelmän vastainen.

37 Toiseksi on vielä todettava, kuten komissio tuo esiin, että kaksinkertaisten nimitysten järjestelmä, jonka Italian lainsäätäjä on ottanut käyttöön, ei täytä myöskään direktiivin 2000/13 2 artiklan 1 kohdan a alakohdassa, jossa säädetään, että kuluttajan on saatava oikea, neutraali ja objektiivinen tieto, joka ei johda häntä harhaan, asetettuja vaatimuksia.

38 Vaikka Italian tasavalta on aiheellisesti korostanut kuluttajien oikeutta oikeaan tietoon, on kuitenkin niin, ettei myyntinimitysten muuttaminen kyseessä olevalla tavalla ole asianmukainen keino tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

39 On nimittäin muistutettava siitä, että yhteisöjen tuomioistuin on todennut, ettei muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin lisäämisestä sellaisiin kaakao- ja suklaatuotteisiin, joissa noudatetaan direktiivissä 73/241, joka nyttemmin on korvattu direktiivillä 2000/36, asetettuja vähimmäispitoisuuksia, voi aiheutua näiden tuotteiden luonteen olennaista muuttumista siten, että niistä tulisi erilaisia tuotteita (ks. asia C-12/00, komissio v. Espanja, tuomio 16.1.2003, Kok., s. I-459, 92 kohta ja em. asia komissio v. Italia, tuomion 87 kohta).

40 Mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, että muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin käytöstä direktiivin 2000/36 2 artiklan 1 kohdassa asetettujen rajojen puitteissa ei sellaisenaan aiheudu näiden tuotteiden riittävää muuttumista, joka voisi olla perusteena erilaisille myyntinimityksille.

41 Sitä vastoin menettely, jossa muualle pakkausmerkintöihin lisätään neutraali ja objektiivinen maininta, jolla kuluttajille ilmoitetaan siitä, ettei tuotteessa ole muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita, riittää takaamaan sen, että kuluttajat saavat asianmukaiset tiedot (ks. vastaavasti em. asia komissio v. Espanja, tuomion 93 kohta ja em. asia komissio v. Italia, tuomion 88 kohta).

42 Tästä seuraa, että vaikka Italian säännöstön mukaan adjektiivin ”puhdas” käyttäminen ei ole pakollista, lupa direktiivissä 2000/36 säädetyistä myyntinimityksistä poikkeavien myyntinimitysten käyttöön ottamiseen on omiaan vihjaamaan, että kyseisten tuotteiden keskeisten ominaisuuksien välillä on ero.

43 Näin ollen asetuksen nro 178/2003 6 § on omiaan johtamaan kuluttajia harhaan ja loukkaamaan kuluttajien oikeutta saada oikeaa, neutraalia ja objektiivista tietoa, koska se mahdollistaa kahden sellaisen myyntinimitysryhmän säilyttämisen, jotka tarkoittavat olennaisilta osin samaa tuotetta.

44 Edellä esitetystä seuraa, että mainittu 6 § ei ole direktiivin 2000/36 3 artiklan 1 alakohdan ja direktiivin 2000/13 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan vaatimusten mukainen. Ensimmäinen kanneperuste on näin ollen perusteltu.

Kanneperuste, joka perustuu direktiivin 2000/36 3 artiklan 5 alakohtaan perustuvien velvoitteiden noudattamatta jättämiseen

45 Jotta tähän komission kanneperusteeseen voidaan ottaa kantaa, on todettava, kuten tämän tuomion 29–36 kohdassa on todettu, että direktiivin 2000/36 3 artiklalla, jota on täsmennetty direktiivin 4 artiklalla, on täysin yhdenmukaistettu suklaatuotteiden myyntinimitykset. Mainitussa pakottavassa ja tyhjentävässä järjestelmässä laatua koskevien adjektiivien lisääminen on mahdollista vain, jos mainitun direktiivin 3 artiklan 5 alakohdassa säädettyjä erityisedellytyksiä noudatetaan.

46 On kuitenkin todettava, että asetuksen nro 178/2003 6 § ei lainkaan täytä näitä edellytyksiä, vaan siinä säädetään mahdollisuudesta lisätä tai yhdistää tiettyjen suklaatuotteiden, joihin myös direktiivin 2000/36 3 artiklan 5 alakohdassa tarkoitetut tuotteet kuuluvat, myyntinimityksissä sana ”puhdas” sanaan ”suklaa” silloin, kun kyseiset tuotteet eivät sisällä muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita.

47 Tästä seuraa, että koska asetuksen nro 178/2003 6 §:ssä sallitaan direktiivin 2000/36 3 artiklan 5 alakohdassa tarkoitettujen tuotteiden myyntinimitysten täydentäminen mainitulla maininnalla, joka liittyy laatuvaatimukseen, mainittu 6 § ei ole kyseisessä direktiivin säännöksessä asetettujen vaatimusten mukainen.

48 Toinen kanneperuste on näin ollen hyväksyttävä.

49 Kun kaikki edellä esitetty otetaan huomioon, on todettava, että Italian tasavalta ei ole noudattanut direktiivin 2000/36 3 artiklan 5 alakohtaan eikä mainitun direktiivin 3 artiklan 1 alakohdan ja direktiivin 2000/13 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan säännöksiin yhdessä tarkasteltuina perustuvia velvoitteitaan, koska se on säätänyt mahdollisuudesta täydentää adjektiivilla ”puhdas” sellaisten suklaatuotteiden myyntinimitystä, jotka eivät sisällä muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita.

Oikeudenkäyntikulut

50 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Italian tasavallan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska tämä on hävinnyt asian, Italian tasavalta on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Italian tasavalta ei ole noudattanut elintarvikkeena käytettävistä kaakao- ja suklaatuotteista 23.6.2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/36/EY 3 artiklan 5 alakohtaan eikä mainitun direktiivin 3 artiklan 1 alakohdan ja myytäväksi tarkoitettujen elintarvikkeiden merkintöjä, esillepanoa ja mainontaa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 20.3.2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin

2000/13/EY 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan säännöksiin yhdessä tarkasteltuina perustuvia velvoitteitaan, koska se on säätänyt mahdollisuudesta täydentää adjektiivilla ”puhdas” sellaisten suklaatuotteiden myyntinimitystä, jotka eivät sisällä muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita.

2) Italian tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Allekirjoitukset